

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi**

Łódź, dnia grudnia 2009 r.

Pani
Wiesława **ZEWALD**
Łódzki Kurator Oświaty

**LLO-410-34-04/2009
P/09/069**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, przeprowadziła kontrolę Zespołu Szkół Nr 1 im. J. Kilińskiego w Pabianicach, zwanego dalej „Zespołem Szkół”. Przedmiot kontroli dotyczył realizacji procesu kształcenia dzieci i młodzieży w zakresie wychowania fizycznego oraz uprawiania sportu w szkołach publicznych w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009, a także wybranych zagadnień roku szkolnego 2009/2010 (do czasu zakończenia kontroli).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym przez Dyrektora Zespołu Szkół w dniu 17 listopada 2009 r. – Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Kurator niniejsze wystąpienie.

Ustalenia kontroli przeprowadzonej w powyższym zakresie wskazują na niewystarczający nadzór i niedostateczną kontrolę ze strony Kuratorium Oświaty w Łodzi nad Zespołem Szkół Nr 1 w Pabianicach. W wyniku kontroli stwierdzono bowiem, że:

1. W opracowanych programach wychowawczych i programach profilaktyki, zaopiniowanych przez Radę Rodziców i Samorząd Uczniowski oraz zatwierdzonych przez Radę Pedagogiczną, nie uregulowano kwestii związanych z organizacją wychowania fizycznego i sportu, co było sprzeczne z załącznikiem nr 4 do

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.

rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r.² oraz z dnia 23 grudnia 2008 r.³ w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

2. Zaznaczyć należy, iż prawidłowa realizacja procesu wychowania fizycznego (w-f) była utrudniona i ograniczona z uwagi na niewymiarowe boisko do piłki koszykowej oraz umieszczenie na pełnowymiarowym boisku do piłki siatkowej samolotu szkoleniowego ISKRA. Boisko do piłki ręcznej i bieżnia były zaniedbane, nawierzchnie nierówne i porośnięte trawą. Stwierdzono uszkodzenia trzech ławek przy bieżni (na 6 dostępnych), sześciu drabinek i sześciu jarzeniówek znajdujących się w salach gimnastycznych dużej i zastępczej (małej) oraz uszkodzone linoleum w siłowni. Zastrzeżenia budzi niepodejmowanie w okresie objętym kontrolą działań przez Dyrektora Zespołu Szkół w kierunku poprawy infrastruktury i wyposażenia sportowego oraz nieubieganie się o środki z budżetu organu prowadzącego na dofinansowanie inwestycji związanych z modernizacją. Kontrola wykazała, iż o ubytkach bazy sportowej Dyrektor Zespołu Szkół informowana była przez komisję dokonującą przeglądu stanu bezpieczeństwa, higieny pracy, warunków pracy i nauki w lutym 2008 r. (brak pełnego oświetlenia w sali gimnastycznej) oraz w sierpniu 2008 r. (naprawienie oświetlenia w sali gimnastycznej, nieścięta trawa na boisku szkolnym, pourywane siedziska dla uczniów). Zakładowy Społeczny Inspektor Pracy dwukrotnie (w kwietniu 2008 r. i 2009 r.) informował o konieczności podjęcia zdecydowanych działań celem przywrócenia boisku cech właściwych dla tego rodzaju obiektów, a także o potrzebie renowacji i naprawy siatki ogrodzeniowej oraz siedzisk ławek, konieczności naprawy lamp oświetleniowych oraz drabinek przy ścianach na sali gimnastycznej. W protokole z dnia 20 kwietnia 2009 r., Społeczny Inspektor Pracy podkreślił, iż „nie wykonano powyższych zaleceń. Komisja zwróciła się już w tej sprawie do Dyrekcji szkoły – bez żadnego skutku.” Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła, iż „konserwacja i naprawa ławek nastąpi, jeśli tylko pozwolą na to warunki atmosferyczne.” Ponadto sprzęt sportowy (poza dwoma znajdującymi się w siłowni) nie posiadał atestów i certyfikatów, wymaganych § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r.⁴ w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, zwanego dalej rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

² Dz. U. z 2002 r., Nr 51, poz. 458 ze zm.

³ Dz. U. z 2009 r., Nr 4, poz. 17

⁴ Dz. U. z 2003 r., Nr 6, poz. 69 ze zm.

3. W toku kontroli stwierdzono nieznaną przez Dyrektora Zespołu Szkół treść rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 sierpnia 2009 r.⁵ w sprawie *dopuszczalnych form realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego*. Skutkiem tego w roku szkolnym 2009/2010 nie realizowano zajęć w-f w wymiarze dwóch godzin w formie zajęć sportowych, rekreacyjno – zdrowotnych, tanecznych i aktywnych form turystyki. Wyjaśnienie Dyrektora Zespołu Szkół iż „(...) rozporządzenie (...) jest nowością, więc w II semestrze roku 2009/2010 zastanowimy się, w jaki sposób będziemy to czynić w naszej szkole”, w ocenie NIK nie jest właściwe, bowiem rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 września 2009 r. i od tej daty obowiązuje.
4. NIK informuje Panią Kurator o nieprawidłowościach stwierdzonych podczas zwalniania uczniów z zajęć wychowania fizycznego. Kontrola wykazała, iż w latach 2007/2008 i 2008/2009 stale zwolnionych z lekcji w-f było odpowiednio 76 (14,7%) i 97 (18,9%) uczniów. Na dostępne 52 zaświadczenia lekarskie stwierdzające niezdolność do czynnego uczestnictwa w tych zajęciach w roku szkolnym 2008/2009, tylko w 18 (34,6%) przypadkach Dyrektor Zespołu Szkół wydała decyzje o zwolnieniu uczniów z lekcji w-f na podstawie opinii przedstawionej przez lekarza. Powyższe decyzje wystawiła niezgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r.⁶ w sprawie *warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych*, bowiem nie podała w nich czasu zwolnienia ucznia określonego w zaświadczeniach lekarskich. Nieprawidłowe w ocenie NIK było również wpisywanie uczniom do dziennika lekcyjnego, w miejsce oceny kwalifikacyjnej na koniec semestru lub roku szkolnego, „zwolniony” (poza dwoma przypadkami) w sytuacji, gdy nie wydano decyzji o zwolnieniach. Decyzje o zwolnieniu wydaje dyrektor szkoły.
5. Uczniowie nie uczestniczyli aktywnie w lekcjach wychowania fizycznego. W roku szkolnym 2009/2010 na lekcji w-f w ciągu jednego tygodnia obecnych było 865 (57,3%) uczniów (na 1510 zapisanych w dzienniku), z tego 247 (28,5%) uczniów nie ćwiczyło z powodu zwolnienia lekarskiego, zwolnienia rodziców, braku stroju bądź innych przyczyn. Kontrola wykazała, iż nauczyciele w-f wnioskowali do dyrekcji szkoły o weryfikację zwolnień lekarskich oraz informowali, iż niska

⁵ Dz. U. z 2009 r., Nr 136, poz. 1116

⁶ Dz. U. z 2007 r., Nr 83, poz. 562 ze zm.

frekwencja uczniów na lekcjach w-f utrzymuje się już od roku szkolnego 2004/2005. W związku z powyższym NIK negatywnie ocenia niepodjęcie przez Dyrektora Zespołu Szkół szczegółowych działań w kierunku zmniejszenia absencji uczniów. Przeprowadzenie rozmów z nauczycielami oraz wydanie zaleceń pohospitacyjnych (trzy na 10 przeprowadzonych hospitacji) w dążeniu do wyeliminowania grup niećwiczących uznać należy za niewystarczające, bowiem nie poprawiło to istniejącego stanu i nie przyczyniło się do ograniczenia zwolnień.

6. Najwyższa Izba Kontroli zauważa, iż nauczyciele w-f na czas pobytu na zawodach sportowych odbywających się w Kielcach i Uniejowie nie posiadali polecenia wyjazdu służbowego, co było sprzeczne z art. 77⁵ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r.⁷ *Kodeks pracy*. Dyrektor Zespołu Szkół przesłuchana w charakterze świadka zeznała, iż nie wiedziała o wyjeździe nauczycieli wraz z uczniami do Uniejowa. Ponadto koszty podróży nie były ponoszone z budżetu szkoły, a wg wyjaśnień nauczycieli w-f, podróże do Kielc i Uniejowa finansowane były ze środków Rady Rodziców, sponsorów i uczniów biorących udział w zawodach.
7. Najwyższa Izba Kontroli informuje, że w Zespole Szkół funkcjonowały dwie wersje planu doskonalenia zawodowego nauczycieli w roku szkolnym 2007/2008: wersja przekazana do Starostwa Powiatowego w Pabianicach oraz wersja przekazana do kontroli NIK. Dokumenty te różniły się między sobą liczbą nauczycieli (6 i 11) zaplanowanych do doksztalcania się. Kontroli NIK przedłożono również plan doskonalenia nauczycieli w roku szkolnym 2008/2009, który nie został przekazany do organu prowadzącego, jak również nie stanowił aneksu do 3-letniego planu doskonalenia. Odnosząc się do tych nieścisłości Dyrektor Zespołu Szkół zeznała, iż w pierwszym przypadku wykazane zostały te osoby, które ubiegały się o dofinansowanie do szkoleń, natomiast przedstawienie kontroli NIK dokumentacji nie przekazanej do Starostwa „*uszło mojej uwadze w zgiełku dużej ilości spraw.*” Zauważyć również należy, że Dyrektor Zespołu Szkół nie opracowała zapotrzebowania na doskonalenie nauczycieli w-f, ukierunkowanego na organizowanie procesu nauczania w przedmiotowym zakresie. W okresie objętym kontrolą tylko jeden nauczyciel (w stopniu nauczyciela mianowanego) dwukrotnie uczestniczył w szkoleniach w zakresie wf, organizowanych przez prywatne instytucje.
8. W ocenie NIK nierzetelnie opracowano wyniki nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Dyrektora Zespołu Szkół. Podkreślenia wymaga fakt, iż dane

⁷ Dz. U. z 1998 r., Nr 21, poz. 94 ze zm.

zawarte w sprawozdaniach z doskonalenia zawodowego nauczycieli były rozbieżne z danymi zawartymi w sprawozdaniach z nadzoru pedagogicznego. Dotyczyły one m.in.: zapisu w sprawozdaniu z doskonalenia nauczycieli 2008/2009, iż nauczyciel uczestniczył w międzynarodowej konferencji, czego nie odnotowano w sprawozdaniu z nadzoru pedagogicznego, ponadto kurs tańca odnotowano w sprawozdaniu z nadzoru 2008/2009 oraz w sprawozdaniu z doskonalenia nauczycieli 2007/2008, zaś kursu dotyczącego zasad reanimacji - zapisanego w sprawozdaniu z doskonalenia nauczycieli 2007/2008 - nie odnotowano w sprawozdaniu z nadzoru pedagogicznego.

Ponadto do kontroli NIK Dyrektor Zespołu Szkół przedłożyła po dwie wersje sprawozdania z nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2007/2008 i sprawozdania z nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2008/2009, w których prezentowane były niespójne dane. Rozbieżności w sprawozdaniu 2007/2008 dotyczyły: liczby przeprowadzonych hospitacji (40 i 44), liczby kontroli dokumentacji szkolnej (6 i 3), liczby dokonanych ocen pracy nauczycieli (3 i 1) oraz liczby uczniów, którzy nie zdali matury z języka polskiego (2 uczniów nie zdało i wszyscy uczniowie zdali). NIK uznaje za niezasadne wyjaśnienia w sprawie sprawozdania za rok szkolny 2007/2008, które – jak zeznała Dyrektor Zespołu Szkół – dotyczyć miało roku 2006/2007, ponieważ poszczególne wersje sprawozdań przekazywane były w różnych odstępach czasu, osobno dla inspektora NIK i osobno dla specjalistów – metodyków. Świadczy to o nierzetelnym sporządzaniu poszczególnych dokumentów, opracowywanych *ad hoc* na potrzeby konkretnego zamówienia. Przykładem jest wersja sprawozdania z nadzoru za lata 2008/2009 przekazana kontroli NIK, w której nie ujęto oceny pracy czterech nauczycieli, co było zawarte w wersji dostarczonej specjalistom – metodykom. Z wyjaśnień Dyrektora Zespołu Szkół wynika, iż „*sprawozdanie z nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2008/2009 przedstawione inspektorowi NIK nie zawierało punktu dotyczącego oceny pracy nauczycieli, gdyż zostało napisane przed sporządzeniem ocen. Uszło mojej uwadze dokonanie korekty w pierwotnym dokumencie*”. NIK nie podziela tego stanowiska, bowiem zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 7 września 1991 r.⁸ o systemie oświaty ocena pracy nauczycieli jest częścią nadzoru pedagogicznego, a więc winna być przeprowadzona jeszcze przed sporządzeniem sprawozdania. W tej sytuacji, przy tak znacznych różnicach w treści dokumentów sporządzanych przez Dyrektora Zespołu Szkół, trudno ocenić jakość i prawidłowość nadzoru sprawowanego przez Dyrektora w okresie objętym kontrolą.

⁸ Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm.

9. Kontrola wykazała, iż sprzecznie z dyspozycją § 6 ust. 5 i 5a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r.⁹ w sprawie *ramowych planów nauczania w szkołach publicznych*, zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie planów nauczania, zajęcia wychowania fizycznego prowadzone były w grupach ćwiczebnych liczących powyżej 26 uczniów, w grupach koedukacyjnych oraz grupach, w których uczniowie uczęszczali do różnych typów szkół. W związku z powyższym nauczyciele nie planowali pracy w oparciu o konkretny program, lecz pracowali przy użyciu opracowanych przez siebie planów dostosowywanych na bieżąco do danej grupy ćwiczebnej i nie różnicowali wymagań w poszczególnych typach szkół. Plany pracy nie uwzględniały indywidualizacji pracy z uczniem dysfunkcyjnym, nie określały form organizacyjnych, środków i metod pracy, co nie pozwalało stwierdzić, jaki wpływ miały one na podniesienie atrakcyjności lekcji. Plany nie zawierały również samooceny i samokontroli, utrwalania nawyków czynnego wypoczynku, ani podnoszenia odporności organizmu poprzez zajęcia na śniegu i lodzie. Nauczyciele nie dokonywali ewaluacji programu i planu pracy. Zastrzeżenia kontroli budził również przyjęty w Zespole Szkół przedmiotowy system oceniania (PSO), który nie określał: zasad oceniania ucznia dysfunkcyjnego, wymagań na poszczególne oceny, wymagań zawartych w programie (prawidłowo wybrany tylko do LO i LP). Ustalono, iż PSO nie był spójny z wewnątrzszkolnym systemem oceniania (WSO), który nie uwzględniał specyfiki wf. Nauczyciele nie przeprowadzali diagnozy ucznia na wejściu, nie powtarzali sprawdzianów i nie wystawiali ocen za postępy ucznia, nie można więc było jednoznacznie stwierdzić, jakie wyniki osiągał dany uczeń w poszczególnych latach.

W toku kontroli stwierdzono również, że jeden nauczyciel w-f, w stopniu nauczyciela dyplomowanego, nie odbył obowiązkowego szkolenia w zakresie udzielania I pomocy, do czego obliguje § 21 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

10. Najwyższa Izba Kontroli zobowiązana jest poinformować, iż w wyniku kontroli stwierdzono bezpośrednie niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz możliwość powstania niepowetowanej szkody w mieniu w postaci wyciekającego oleju z silnika samolotowego umieszczonego w korytarzu prowadzącym na boisko szkolne. Powyższe zagrożenie zostało niezwłocznie usunięte, o czym Dyrektor Zespołu Szkół zawiadomiła kontrolera NIK.

⁹ Dz. U. z 2002 r., Nr 15, poz. 142 ze zm.

W ocenie NIK, przedstawione wyżej nieprawidłowości świadczą o braku dostatecznej kontroli i nadzoru ze strony Kuratorium Oświaty nad Zespołem Szkół Nr 1 w Pabianicach i wskazują na konieczność ich wzmocnienia

Jednocześnie NIK informuje, że w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Dyrektora Zespołu Szkół w dniu 2 grudnia 2009 r. dokonano negatywnej oceny realizacji procesu kształcenia dzieci i młodzieży w zakresie wychowania fizycznego oraz uprawiania sportu w okresie objętym kontrolą.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości na podstawie art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r.¹⁰ *Karta Nauczyciela*, Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła z wnioskiem do organu prowadzącego – Starostwa Powiatowego w Pabianicach – o wszczęcie przeciwko Dyrektorowi Zespołu Szkół – p. Janinie Śmiechowicz postępowania dyscyplinarnego.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o zwiększenie nadzoru i kontroli przez Kuratorium Oświaty nad Zespołem Szkół Nr 1 im. J. Kilińskiego w Pabianicach.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, na podstawie art. 62 ust.1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Kurator w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Kurator prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

¹⁰ Dz. U. z 2006 r., Nr 97, poz. 674 ze zm.